

EL VAIVÉ SOCIALISTA

El govern torna a canviar de parella

L'accés al poder del PSOE el 1982 plantejà no solament la incògnita d'un partit d'esquerres (després s'ha vist que no tant) al govern central, per primera vegada des de 1936, sinó també el repte que representava per a la democràcia el fet que la dreta passés a l'oposició, després d'haver manat sense traves durant més de 40 anys. La impressió general en aquells moments era que els socialistes ocuparien el govern formalment, però que els poders fàctics tradicionals s'arreglerien amb la Coalició Popular —CP—, la dreta de sempre. Tanmateix, les primeres anàlisis electorals començaren a mostrar importants esclertes en aquest esquema: zones i barris controlats per militars, com Ceuta i Melilla, havien votat socialista, per posar-ne un exemple.

L'expropiació de Rumasa el 23 de febrer de 1983 demostrà, d'una banda, que el nou govern estava decidit a actuar amb la màxima autoritat i energia davant dels temibles poders fàctics econòmics i militars (atenció a la data), i, de l'altra, que la CP i aquests poders no marcaven el mateix pas. Els furiosos esgarips llançats per la CP en aquesta ocasió no tingueren el mateix ressò en el món de les altes finances, el qual mantingué un caut silenci, una vegada hagué rebut garanties que el cas Rumasa era aïllat i exemplar, sense que significés una campanya de nacionalitzacions.

La CP no és la dreta socio-econòmica

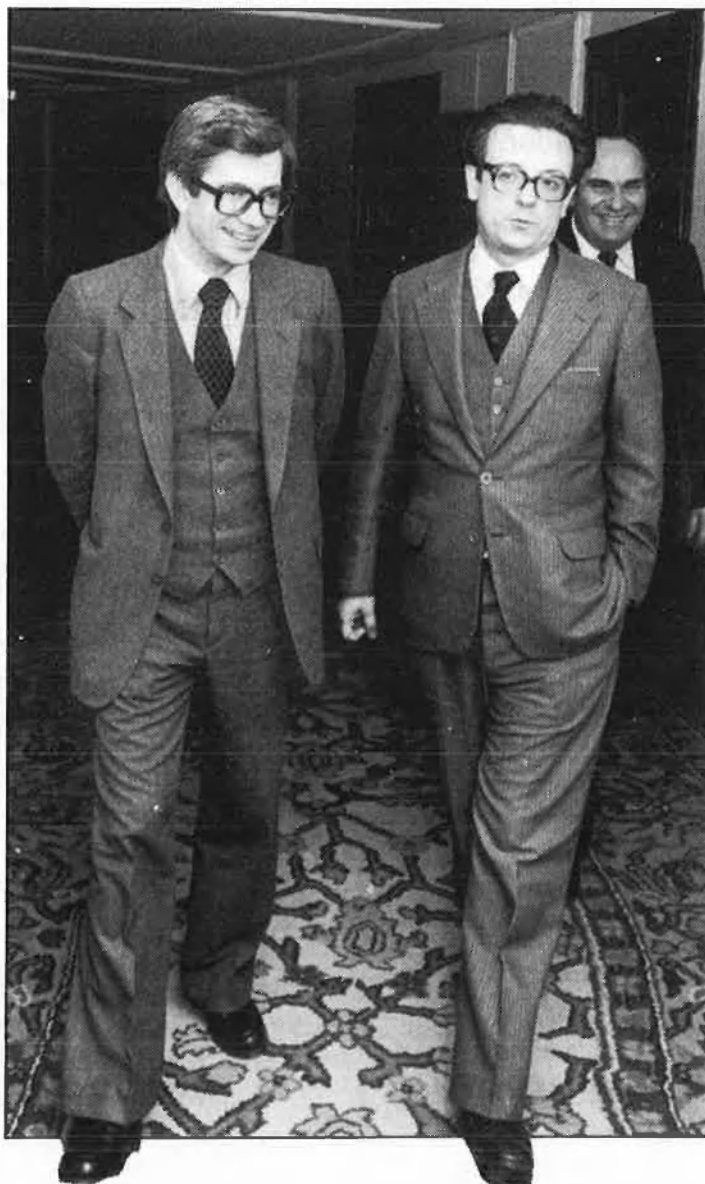
A partir d'aquí, la dreta política, o sigui la CP, i l'econòmica i social no s'entengueren o divergiren totalment en la major part dels casos. Conscient que

Les estratègies del govern del PSOE a l'hora d'establir pactes amb l'oposició han variat al llarg de la legislatura. Darrerament, González i Fraga han tornat a tancar-se per negociar.

Josep. M. Sanmartí (Madrid)

els socialistes havien ocupat parcel·les de poder ben reals, aquesta dreta socio-econòmica s'estimà més entendre's directament amb el govern central (o enfrontar-s'hi), a través de les organitzacions pròpies (la CEOE o la FERE, per citar-ne dos casos) sense haver de passar pel peatge de la CP. Aquesta s'hagué d'endinsar llavors en una estratègia de recursos als tribunals, sovint al mateix Tribunal Constitucional, empesos sobretot pel diputat aliancista José M. Ruiz Gallardón, i d'incidents parlamentaris. El «cos a cos» amb el govern central esdevingué, per últim, l'única estratègia visible de la Coalició, i les topades parlamentàries se succeïren (afer «Flick», espionatge policíac a partits polítics, etc.), sense que la CP no aconseguís mai una sentència judicial favorable, ni aportés proves suficients per demostrar i exigir responsabilitats polítiques en el govern central, no perquè no hi havia aquestes proves, sinó per manca de contactes i de treball efectiu.

Mentre que els grans organismes de la dreta econòmica i social es desmarcaven de Manuel Fraga i dels seus homes, en els quals no veien la seva traducció política i parlamentària, la CP optà per donar suport a totes les reivindicacions corporativistes que han marcat el mandat socialista, com les dels metges, les dels jutges, les dels farmacèutics, les dels pilots d'aviació, les dels mestres, etc. Les gran mobilitzacions motivades per la LODE foren organitzades totalment al marge de la CP, i en algun moment els seus convocants fins i tot explicaren que no veien de bon ull la presència de certs dirigents populars.

Senzillament, no els necessitaven.

Les organitzacions eclesials o paraclesials forniren sempre als populars l'aparell mobilitzador. L'església catòlica ocupà en bona part el paper de «sindicat» de la CP. De qualsevol manera, aquestes manifestacions indicaren que la CP no tenia una capacitat pròpia de convocatòria, sinó que havia d'actuar a través d'altres

l'antiga UCD, llevat d'algunes personalitats, ni el CDS, ni el PRD, no acceptaren la invitació per entrar en aquest bloc, i insistiren en la idea de ressuscitar el centre perdut el 1982.

Fraga no és el líder adient

No se sap ben bé qui empenyia des

que, a més, aquesta segona resultava un veritable «tigre de paper». Al govern, sense una alternativa estatal forta i coherent, no li costà res muntar el missatge del mal menor («millor nosaltres, amb els nostres errors, que no pas el caos autoritari de la CP») i tapà les seves equivocacions paleses gràcies a les dels populars. Cada discurs de Fraga, d'Herrero de

Minón, de Gabriel Camunas o de Ruiz Gallardón, plens de maximalismes, de radicalismes verbals, de contradiccions i d'acusacions tretes de retalls de premsa, abonava l'estratègia socialista. En resum: el govern central no tenia un veritable interlocutor en l'oposició conservadora.

A partir del catastrofista discurs de Manuel Fraga, arran del debat sobre política general a final de 1983, el govern s'adonà que els únics poders reals amb representació de les Corts Generals eren a Victòria i a Barcelona. I durant quasi dos anys les úniques negociacions serioses que s'han entaulat des de La Moncloa han estat amb la Minoria Catalana i el PNB. Això no vol dir que no hi hagi hagut escandaloses coincidències amb la CP (la Llei Electoral o la Llei de Policia), o que no hi hagi hagut grans discre-

A l'esquerra, Oscar Alzaga i Miguel Herrero de Minón. A la dreta, Manuel Fraga, al Congrés.

organitzacions, a vegades molt allunyades de les seves posicions polítiques, per poder tenir una certa concurrència al carrer. I així, quan la CP ha volgut enllaçar directament amb els seus simpatitzants, ha hagut de recórrer a les signatures, com en l'afer de l'impost del 3 % a la Comunitat Autònoma de Madrid o contra RTVE.

Per acabar-ho d'adobar, les aquestes repetien amb monotonia que en cap circumstància la CP no augmentava significativament la base electoral i que el triomf socialista a les eleccions de 1986 era imparable. Aquesta evidència creixent tingué una doble conseqüència. D'una banda, es començà a discutir el liderat de Manuel Fraga, amb vista a les eleccions generals, i de l'altra, s'asfixià la construcció d'un bloc antisocialista format per partits de centre i de dreta, amb AP com a pal de pallier. Ni

de dins de la Coalició les maniobres contra la direcció suprema de Manuel Fraga, adduint que amb ell no es guanyaran les eleccions de 1986. Se sospità d'Alfonso Osorio, partidari d'una obertura al centre, d'Oscar Alzaga i d'altres gats vells de la Coalició, però mai no s'ha provat res. Sigui com sigui, les campanyes del diari ABC contra el liderat de Manuel Fraga i les columnes, per exemple, de Pilar Urbano promovent personalitats alternatives (Carles Ferrer, F. C.

Sáez de Robles, Leopoldo Calvo Sotelo, Marcelino Oreja, José M. Cuevas, etc), per tal de reforçar la posició de Fraga en el moment electoral, són ben certes. El model és la dreta francesa: Giscard-Chirac-Barre, o també n'hi ha prou amb Giscard-Chirac.

El PSOE advertí ràpidament que la dreta sòcio-econòmica era una cosa i la político-parlamentària, una altra, i

pàncies amb les dues minories nacionalistes (la Llei del Poder Judicial o la Llei de Polícies). Tanmateix, el govern no ha esmerçat en negociacions amb la CP ni una quarta part del temps que destinà a fer-ho amb els nacionalistes bascs i catalans. El fet d'haver estat l'única força que el 1982 aturà l'allau nacionalista i aquest paper predominant en l'oposició feren que amplis sectors de la dreta estatal festegessin descaradament CiU, i que fins i tot arribessin a promoure Jordi Pujol com a possible candidat a la presidència del govern central, paper que en principi ha de ser reservat a Manuel Fraga.

Aquest panorama anà canviant al llarg de 1985. La situació especial d'Euskadi i, sobretot, el pacte de legislatura PNB-PSE/PSOE ha acabat per apartar el grup parlamentari basc a les Corts com a interlocutor del govern central i ha esdevingut el simple

NOVETATS EN LLIBRES

EL PORT

Philippe Dupasquier
Col·lecció **LLOCS DE TREBALL**

Un llibret de 20 pàgines il·lustrades, amb un text molt senzill que engresca els infants a veure què passa en aquest lloc de treball.

BARCANOVA

QUADERN DE BONAIRE

Vicent Andres Estellés

Un nou i extraordinari llibre de prosa. Segons Parcerisas, «Estellés converteix aquí l'escriptura, en especial l'evocació paisatgística, en un goig dels sentits.»

EDITORIAL EMPÚRIES

LA IDEOLOGIA DE L'ANTIFRANQUISME

Josep M. Colomer
L'Escorpí, 57, 160 pàgs.

Una mirada aguda i documentada sobre una història que encara crema.

EDICIONS 62

LA DECADENCIA AL PAÍS VALENCIÀ

Joan Fuster
Segona Edició

Biblioteca de Cultura Catalana, 22

CURIAL
EDICIONS CATALANES

MARINERS, PIRATES I CORSARIS CATALANS EN L'ÈPOCA MEDIEVAL

Ana Unali
Curs d'Història de Catalunya, 8
Traducció de M. Ant. Oliver

Històries de mariners, pirates i corsaris catalans en la nostra Mediterrània.

EDICIONS DE LA MAGRANA

DICCIONARI RUS-CATALÀ

Els diccionaris d l'Enciclopèdia.
De venda en llibreries.

ENCICLOPÈDIA CATALANA

EL QUADERN DE JÚLIA

Rosa Serrano
Tercer llibre de lectura

GREGAL LLIBRES

STRESS

Manuel Joan i Arinyó
Col·lecció «La Cuca al Cau»

Nou títol de l'única col·lecció eròtica catalana. Divuit relats eròtico-negres que faran caure la bava de plaer i luxúria a sadomasoquistes i personal afí. No apte per a «mili-cies» i bestiar semblant.

EL LLAMP

executor d'una política que es decideix a Vitòria amb el vist-i-plau de Madrid. D'altra banda, el fracàs estrepitos del govern central a l'hora de crear un nou sistema de finançament de les comunitats autònomes, per culpa de la falta d'empenta autonòmica del PSOE i de les seves profundes divisions internes en aquest terreny, ha eliminat també CiU com a interlocutor estable de la Moncloa. Al mateix temps, la CP, recollint successius fracassos davant del Tribunal Constitucional, esfondrà la seva estratègia de confrontació pura i dura. Era el moment oportú perquè el govern intentés un nou canvi de parella, si bé calia una excusa formal.

RTVE a canvi d'OTAN

Un reportatge a TVE el 19 de juny sobre el passat de Manuel Fraga com a ministre de la Governació el 1975-76, període caracteritzat per les seves maneres repressores, desfermà un ultimàtum dels populars i, concretament, del mateix Fraga, que se sabia tocat en el punt més feble. En una reunió el 27 de juliol entre Felipe González, Manuel Fraga i Gregorio Peces Barba, el cap dels conservadors exposà dues idees de fons: que l'informe televisiu del dia 19 de juny trencava les normes del joc basades en l'oblit del passat franquista, i que ell era obert a una certa entesa amb el govern. Era un canvi radical i, a Felipe González, no se li podia escapar l'avinentsa. El 3 d'octubre es féu l'intercanvi: TVE no publicarà més els pecats franquistes de la CP, i a canvi la CP no hostilitzarà (o hi col·laborarà, això no és del tot clar) la celebració del referèndum sobre l'OTAN. Era un pont prou sòlid per fer-hi passar altres acords possibles, en un cert retorn a la política de consens.

¿Vol dir això que des d'ara veurem govern i oposició avançar agermanats pel camí de la democràcia? No. La imatge tan comentada de Felipe González i Manuel Fraga el dia 15 d'octubre competint per oferir un missatge de moderació no responia exactament a un pacte previ concret. Es tractava més aviat d'una cautela mútua per tal de no fer perillar el principi d'entesa assolit dues setmanes abans amb crítiques maximalistes o desqualificacions globals. El problema de Manuel Fraga és que en el paper de moderació i de seny és menys creïble, encara, que no pas en el seu paper de dur. L'avantatge que li porta sistemàticament Felipe Gon-

**LLIBRERIA
TRES I QUATRE**

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002-València

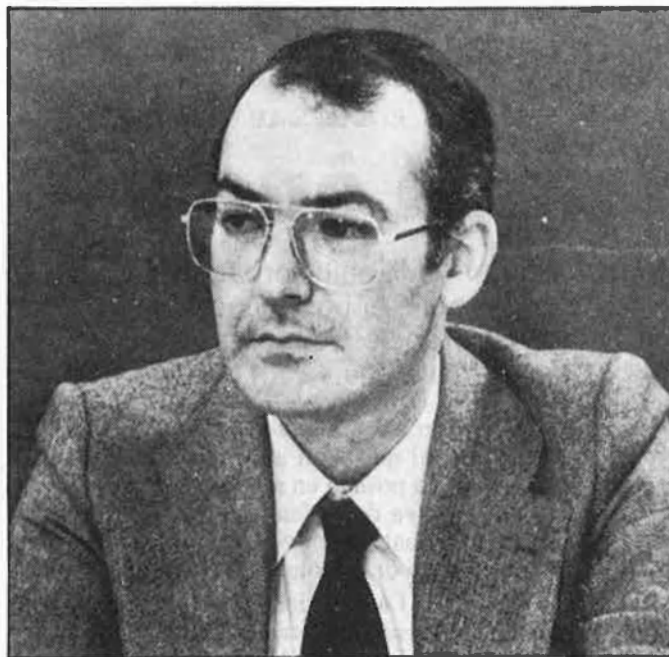
zález és que ell començà molt abans la reconversió socialdemòcrata, i ara tan sols ha hagut d'accentuar la seva línia encetada al XXVIII Congrés del PSOE.

Ara bé, no es pot passar per alt que la nova actitud de la CP respon sobretot a un replantejament de l'estratègia electoral. Una vegada els sondesigs han tornat a demostrar que l'electorat propi de la CP no supera els cinc milions de persones, els experts de l'Aliança han assenyalat com a objectiu immediat aquesta massa entre tres i cinc milions de votants considerats de centre i que el 1982 es decantaren pel PSOE. Conquerir aquest sector de l'opinió pública obligarà Fraga i els seus lloctinents a utilitzar sovint un llenguatge semblant al governamental, cosa que provocarà contradiccions amb els dos anys passats a l'oposició radical, i algunes confusions. Ja se n'ha produït alguna, per exemple, en matèria de política policíaca, en la qual la dreta ha aplaudit el ministre de l'Interior, mentre que entre els escons de l'esquerra s'observaven cares llargues. Possiblement, es farà un esforç per marcar les diferències en política exterior i econòmica (Nicaragua, CEE, Magrib, etc), perquè en aquestes matèries el marge de maniobra teòric és més ampli. En aquest acostament PSOE-CP no es pot oblidar un reflex del bipartidisme, que tendeix per definició a repartir-se, fins i tot, els acords i les disputes, i que pot sentir-se amenaçat per una resurrecció del

centre (fins ara poc constatable, tot s'ha de dir), ara que sembla que la gran banca comença a fer cas al PRD i al CDS. El bipartidisme crea també certes obligacions mútues.

Si els intents populars durant els mesos vinents de subratllar els errors de gestió socialista (d'altra banda, evidents) arrelen entre els ciutadans abans de les eleccions, el PSOE també haurà de variar l'estratègia, basada fins ara en la inexistència d'una oposició conservadora coherent i responsable. Si Fraga aconsegueix fer veure que hi ha pendent la reforma de l'administració central, que l'empresa pública encara entrebanca massa l'economia, que les autonomies es troben asfixia-

des i doblen la burocràcia, que l'entrada a la CEE es farà en males condicions per culpa d'un tractat d'adhesió mal negociat, etc, els socialistes hauran de començar a pensar a donar explicacions d'allò que *no han fet*, i no solament d'allò que *sí que han fet* «mucho y bien». Si més no, una CP en ona moderada crearà una situació política totalment inèdita, i caldrà esperar reaccions concretes.

Dalt, el lendakari Ardanza. Baix, el president Pujol. Interlocutors del PSOE en un segon moment.

Es difícil, per tant, creure que socialistes i populars hagin entrat en una dinàmica de pactes continuats, sinó que semblen interessats més

aviat a deixar oberta la porta per establir aquells que els convinguin. L'aspre debat sobre els pressupostos de l'estat per al 1986 i el recurs contra la Llei d'Aigües al Tribunal Constitucional demostren que el gir no és total, que els durs de la CP encara pesen molt, i que una cosa és pactar determinats assumptes i una altra és desapropiar els bunyols econòmics del govern central. Alguns observadors són del parer que aquestes darreres topades dialèctiques són precisament per forçar el govern a pactar qüestions determinades, com el segon comissari a la CEE i el referèndum, exclusivament amb la CP, cosa a la qual sembla resistir-se el govern. La reunió del president Felipe González i Manuel Fraga el dia 4 de novembre prova, en canvi, que la nova fórmula ja camina sola i que es vol que rutlli, malgrat que alguns comentaristes consideren que és lleig que s'hagi fet pocs dies abans de les eleccions gallegues.

En aquesta entrevista, Felipe González i Fraga temptejaren el consens sobre la reforma de l'Estatut de RTVE, sobre la llei de televisions privades pròxima a sortir, sobre la política de seguretat i defensa (llegiu l'OTAN), sobre l'ingrés d'Espanya a la CEE i sobre el segon comissari espanyol a Brussel·les. Sense que això descarti pactes secrets sobre altres assumptes, ja que l'hermetisme sobre el fons d'aquestes converses ha estat sempre molt gran. Almenys l'acostament entre el PSOE i la CP ha tingut ja com a primer efecte un relaxament de la vida política, cosa que convenia força en vespres electorals. □

□

